

עין משפט
גור מצודה

צה:

השואל את הפרה פרק שמיני בבא מציעא

מסורת הש"ס

(א) ביק מתי: מן לעיל פ: 33. טעיות מתי: (ב) לעיל
ל: (ג) וי: (ד) זיל ביימות
רש"ט: (ה) גי' רש"י
מדרשון בריאל: (ו) טעוה
פ"ל: (ז) דף ג' ל: (ח) ופי'
מי: ביק מ: ד"ה סבריה
ותפי' לעיל ל: ד"ה שזכר.

תורה אור השלם

1 אם בעליו עמו לא
ישלם אם שכיר הוא בא
במקרה: שמות כב כד
2 ובי וישאל איש מעם
רעהו וישכר או מת
בעליו אין עמו שלם
ישלם: שמות כב יג

הגהות הב"ה

(א) גבי וישאל מחדל פטור
ובחוב גביל ויחזק ויהא
נמחק: (ב) רש"י ד"ה כ"ד
יאשיה ומפרשי: (ג) תוס'
ע"ג הא מה וי' סיפא אפי'
ע"ג הא מרשא:

דכסינא כהדיא. שאל דכמיז ביה פטור צבעלים כהדיא: **קסני.** ממתימין צבעלים פטור: [דאפיא מדרשא]. שאל שומרין דלית בהו פטור מדרשא לא קתני: הכא צברייתא גרסינן **שכרה ושכר בעליה** עמה: במקום אחר. שלא במקום אחר. שאל שומרין מלאכתו של שאל או של שוכר: כש"ס דמי. ומנה שוכר צבעלים פטור וה"ה לשומר שאל אבל שומר חנם לא קתני: וטנא שומר חנם. שאל על פי שאלן חייבו אלף פשיעה פטור צבעלים: והוא דרין לשומר שכר. בין בפשיעה ובין בשאר חייבים: איבעיים אימא. אי יחא לך לזוקמא קסא צרייתא כ"ר יהודה טפי מר' מאיר זוקמא לשומר חנם וכ"ר יהודה כמו דמחליף רבא בר אבהו: לעולם שאל חייב. ואפי' בעליו עמו: עד שיפא כהמה ובעלים במלאכה אסת. כגון אס פרה היא יהא בעל מורש צפרתו לזוך שאל צדקה או אס חמור הוא יהא בעליו מחמר דחרי: דקמרפי ליה ואולי קמס. חופר והולך וצוקקע לפניה צמרא ממיד לרפותה שיהא קשה: והא מדסיפא על גבה. ממש דמנא לה משוס רבותא לאשמעינן דאפי' הכי חייב רישא. מקום אחר נמי דנקט לה משוס רבותא ואפי' פטור במלאכה אחרת: שאלה ואח"כ שאל צבעלי. הואיל ולא היו בשעת שאלה אפי' שהיה בשעת שבורה ומתה אפי' חייב צבעלים בשאלה עמו וידי וידי כזאוסה מלאכה. ממש הוא מה לי מרפי קמה ומה לי מנהיגה: ועוד תניא. מיוצתא לרב המונא בסיפא דמילתא דלמר צעין שיהא עמו משעת שאלה עד שעת שבורה: לומר לך היה עמו וכו'. והכי אשמעינן קרא בעליו אין עמו בשעת שאלה חף על פי שהיה עמו בשעת שבורה חייב. ולקמן מתוך מהיכא משמע ליה הכי: תניא אידך. היא היא אלף מר דריש בהאי משמעוהא ומר דריש בהאי משמעוהא ולא גבי הדדי תניא: סיפא דרב המונא. בתריוויה מילתיה במאי דלמר אותה מלאכה צעין אותביני מצרייתא קמיתא דקתני אפי' שהבעלים עושין במקום אחר. ובמאי דלמר עד שמהא עמו בשעת שבורה היא מיוצתא מתך צרייתא: אביי סבר לה וכו'. השתא מהדר לפרושי מהיכא ילפי הכי תנאי

דכתיבא בהדיא קתני דאתיא מדרשא לא קתני ת"ש שאלה ושאל בעליה עמה שכרה ושכר בעליה עמה שאלה ושכר בעליה עמה שכרה ושאל בעליה עמה שהבעלים עושין מלאכה במקום אחר ומתה פטור סבריה הא מני ר' יהודה היא דאמר שוכר כשומר שכר דמי והא האי תנא קתני מילתא דאתיא מדרשא ואילו שומר חנם לא קתני הא מני ר"מ היא דאמר שוכר כשומר חנם דמי ותנא שומר חנם והוא הדין לשומר שכר איבעית אימא כדמחליף רבה בר אבהו ותני "שוכר כיצד משלם ר' מאיר אומר כשומר שכר ר' יהודה אומר כשומר חנם אומר רב המונא לעולם הוא חייב עד שתהא פרה וחורש בה חמור ובחומר אחריה ועד שיהו בעלים משעת שאלה עד שעת שבורה ומתה אלמא קסבר בעליו עמו אכולה מילתא משמע מתיב רבא שאלה ושאל בעליה עמה שכרה ושאל בעליה עמה שכרה ושאל בעליה עמה שהבעלים עושין מלאכה לאו במלאכה אחרת לא באותה מלאכה אלא אחרת דקתני סיפא שאלה ואח"כ שאל בעליה עמה אפי' שהבעלים עושין מלאכה אחרת ורישא רבותא קמ"ל וסיפא רבותא קמ"ל דלאו על גבה אלא באותה מלאכה כיון דהוו בעלים בשעת שאלה פטור וסיפא רבותא קמ"ל דאע"ג דעל גבה כיון דלא היו בעלים בשעת שאלה חייב האי מאי אי אמרת בשלמא רישא במלאכה אחרת וסיפא באותה מלאכה היינו ואידי באותה מלאכה היו ועוד תניא ממשמע שנאמר יאם בעליו עמו לא ישלם איני יודע שאם בעליו אין עמו שלם ישלם אלא מה ת"ל בעליו אין עמו ואומר לך יהיה עמו בשעת שאלה אין צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה היה עמו בשעת שבורה ומתה צריך להיות עמו בשעת שאלה ותניא ממשמע שנאמר בעליו אין עמו שלם ישלם איני יודע שאם בעליו עמו לא ישלם אלא מה ת"ל אם בעליו עמו בשעת שאלה משהוא מרשות אביי סבר לה כ"ר יאשיה לקראי כ"ר יאשיה רבא סבר לה כ"ר יונתן ומתורץ לקראי כ"ר יונתן אביי סבר לה כ"ר יאשיה לקראי כ"ר יאשיה בעליו אין עמו שלם ישלם מועמא דליתיה בתריוויה הא איתיה בהדא איתיה בתריוויה הא אי איתיה בהדא איתיה בתריוויה הא אי איתיה בהדא איתיה בתריוויה הא לומר לך היה עמו בשעת שאלה אינו צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה היה עמו בשעת שבורה ומתה צריך להיות עמו בשעת שאלה

במקום אחר ומתה פטור מאי מאי מקום אחר דקא מרפי ואולי קמה והא מדסיפא על גבה הוא רישא במלאכה אחרת דקתני סיפא שאלה ואח"כ שאל בעליה שכרה ואח"כ שכר בעליה עמה אפי' שהבעלים עושין מלאכה אחרת ורישא רבותא קמ"ל וסיפא רבותא קמ"ל דלאו על גבה אלא באותה מלאכה כיון דהוו בעלים בשעת שאלה פטור וסיפא רבותא קמ"ל דאע"ג דעל גבה כיון דלא היו בעלים בשעת שאלה חייב האי מאי אי אמרת בשלמא רישא במלאכה אחרת וסיפא באותה מלאכה היינו ואידי באותה מלאכה היו ועוד תניא ממשמע שנאמר יאם בעליו עמו לא ישלם איני יודע שאם בעליו אין עמו שלם ישלם אלא מה ת"ל בעליו אין עמו ואומר לך יהיה עמו בשעת שאלה אין צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה היה עמו בשעת שבורה ומתה צריך להיות עמו בשעת שאלה ותניא ממשמע שנאמר בעליו אין עמו שלם ישלם איני יודע שאם בעליו עמו לא ישלם אלא מה ת"ל אם בעליו עמו בשעת שאלה משהוא מרשות אביי סבר לה כ"ר יאשיה לקראי כ"ר יאשיה רבא סבר לה כ"ר יונתן ומתורץ לקראי כ"ר יונתן אביי סבר לה כ"ר יאשיה לקראי כ"ר יאשיה בעליו אין עמו שלם ישלם מועמא דליתיה בתריוויה הא איתיה בהדא איתיה בתריוויה הא אי איתיה בהדא איתיה בתריוויה הא לומר לך היה עמו בשעת שאלה אינו צריך להיות עמו בשעת שבורה ומתה היה עמו בשעת שבורה ומתה צריך להיות עמו בשעת שאלה

איבעית אימא כדמחליף רבה בר אבהו. תימה דלמאי דקא לזוקמי כ"ר יהודה דלית הלכתא כוומיה דק"ל דשוכר כשומר שכר כדמשמע בריש המפקד (לפ"ל דף ג' ל.) ולקמן (דף טז.) גבי מרימר דלגר כודינתא לבי חוזאי וכמה דוכמיו: **הא מדסיפא** ע"ד גבה רישא במלאכה אחרת. דלא צמריי ואולי היינו ממש על גבה ומימה דמאי לרין לדקדק מכא סיפא כלל סיפא חיקי ליה רישא דלי צמריי ואולי היינו ע"ג ממש ומאי אפילו וכו' דמרישא גופא לא מני למיפך דאיכא למימר דהיא גופא אסת לאשמעינן מרפי ואולי הוא כע"ג אבל מסיפא פריך שפיר דלמאי נקט אפילו ע"ג חף על גב דלא מרפי ואולי הוא מרישא שמעין לה דא"כ כי נמי תוקי רישא במלאכה אחרת חיקי אמאי ליתעריך (א) סיפא אפילו הא מרישא שמעין דמלאכה אחרת הוא כע"ג וי"ל דלי רישא במלאכה אחרת יחא ליה דנקט כסיפא אפילו צעליה ע"ג לרבותא אע"ג דמרישא שמעין כיון דע"ג היו רחוק ממלאכה אחרת אבל אי רישא צלומה מלאכה וכו' דמרפי ואולי כיון לאשמעינן רישא דהיינו ע"ג חף על גב דלא לרבותא כסיפא אפי' בעלים מורשים על גבה: ממונא

דבשעת שאלה צעין ובשעת שבורה ומתה לא צעין: אביי סבר לה כ"ר יאשיה. דלמר צעין חלוק ואע"ג דלא כתיב יחדו כמאן דכתיב דמי ולא משמע ליה לפרושי אחד אחד כפי עמנו כלל מקום שהוכיז ב' דברים ופסק עלייהו דין או חיסור: **מפרץ לקראי.** דלעיל: כרבי יאשיה. (ו) דמפרש דבשעת שאלה צעין בשעת שבורה ומתה לא צעין: ורכא **מפרץ** לבו כפר דעסיב דרבי יונתן. דמשמע נמי אחד אחד לעמנו ומייה אפי' מנינו למילן שפיר דחדא מינייהו הוא דבעין: דתניא ותניא אידך לא גרסינן בכלל חדא מתניתא דלעיל שיכר תריוויה קראי (ז) צמרישא אלף ה"ג ומפרץ לה לקראי כרבי יאשיה בעליו אין עמו טעמא דליטוס כפריוויה הא איתיה בהדא וליטוס פטור וכסיב אס בעליו עמו לא ישלם טעמא דליטוס כפריוויה וכו'. והי"פ טעמא דליטוס כפריוויה שלא היה עמו לא בשעת שאלה ולא בשעת שבורה ומתה דע"כ לר' יאשיה אחריוויה קאי דרישא דקראי איירי בשאלה ושבורה ומתה ועלה קאי ובעליו אין עמו ולר' יאשיה ה"ק בעליו אין עמו לא כו' ולא כו' כי היכי דמשמע ליה אשר יקלל את אביו ואמו עד שיקלל שיהיה כ"ר יאשיה בעליו אין עמו דהאי אין אחריוויה קאי אינו כו' ואילו כו' הוא שלם ישלם הא ישנו צמרא מתן לא ישלם: והא כסיב אס בעליו עמו. דמשמע נמי אחריוויה ישנו כו' ואילו כו' הוא דלא משלם הא איתיה בהדא מילתא הא כילד ע"כ יש בהן אחת שפוטרתו יש בהן אחת שאינו פוטרתו ומאי היא שאלה פוטרתו (ט) שכירות אינה פוטרתו. ולקמן (י) פריך אפוך אנא: רבא

1 א מיי פ"ג מה' שאלה
ופקודן הלכה א פתח
עפין זכ טעויה חית כי
שמו ספ"י א:
1 ב מיי עס וסיפא מתי'
סכרות ה"ל ג טנא עס
טעויה חית עס ספיק ג:

מוסף רש"י

שוכר כשומר שכר דמי.
הואיל והשתאו הוא אלף
אחרי שטנא שכר שטנאו
שומר שכר הוא. דלי
לא יתיב שכר הכי שאל
והכי כזאוסה. השתא דהיינו
ליה גורא לא היה שאל
והי שומר שכר (ויע"ל
8. שוכר כשומר חנם
והי שומר שכר (ויע"ל
דמי. דקא יתיב אגר
מלאכתו ואילו טעל שכר
על שמירתו (שם). שוכר
כיצד משלם. דומה חנם
ושומר שכר חייב שוכר לא
מתי. ומתו דין חייבו לענין
גבייה ואכריה. פטור או
חייב (שם).